

Anexa 1 la ordinul ministrului educației și cercetării nr. 5006 / 14.10.2004

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM**

**PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CLASA A IX-A
– CICLUL INFERIOR AL LICEULUI –**

STUDIUL FORMELOR ȘI DESENUL

[CURRICULUM DIFERENȚIAT]

Filiera vocațională, profil artistic

Specializările: Arte plastice și decorative, Arhitectură, Arte ambientale, Design

Aprobat prin ordin al ministrului

NR. 5006 / 14.10.2004

București, 2004

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură accentuarea dimensiunii acționale în formarea elevilor.
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- *Notă de fundamentare*, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- *Notă de prezentare*, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- *Competențe generale*, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/ sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- *Valori și atitudini*, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- *Competențe specifice – conținuturi*, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- *Sugestii metodologice*, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTA DE PREZENTARE

Disciplina *Studiul formelor și desenul* se studiază pe parcursul a 2 ore/săptămână.

Prin desen, elevii vor descoperi că imaginea plastică nu înseamnă copierea naturii, a realității, ci sugerarea expresivă și personală a acesteia, pe o suprafață bidimensională, cu ajutorul elementelor de limbaj și al mijloacelor de expresie (ritm, proporții, echilibru – simetrie, contraste, armonii etc.) – tehnici ce se cer descoperite, cunoscute și stăpânite de către elevi, prin experimentări și exerciții practice.

Desenul se definește prin varietate subiectivă, alături de acele legi elementare obiective care caracterizează felul în care mișcarea face ca punctul să devină linie, linia – suprafață, suprafața – spațiu volumetric, deci prin modalitățile constituirii imaginii care obiectivează gândirea umană prin procedee grafice.

Punctul, energiile liniare, pata de negru sau gri, care constituie contrastul imaginii, apariția unui gest uman care prinde sau exprimă forme explică desenul ca expresie a conținutului și a judecății creatoare.

Prin intermediul desenului, elevii pot să ordoneze, să construiască și să configureze structuri plastice complexe.

Mod universal de expresie, care a precedat cuvântul scris, desenul după natură, din memorie sau din imaginație este prima expresie a artelor grafice și baza tuturor artelor vizuale.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea elementelor de limbaj plastic
2. Transpunerea elementelor din spațiul real, obiectiv, în spațiul plastic
3. Exprimarea plastică, utilizând materiale, instrumente și tehnici specifice artelor plastice

VALORI ȘI ATITUDINI

- Motivația pentru însușirea limbajului plastic și pentru inițierea în utilizarea tehnicilor artistice
- Manifestarea interesului pentru realizarea operelor de artă plastică, decorativă și ambientală
- Manifestarea inițiativei în aprecierea critică a operei de artă (compararea propriului punct de vedere cu părerile celorlalți)
- Disponibilitatea pentru perceperea universului real, obiectiv, și pentru transpunerea acestuia în limbaj plastic
- Motivația pentru ocrotirea și punerea în valoare a patrimoniului artistic național și universal
- Disponibilitatea pentru cultivarea capacităților estetice ca fundament pentru participarea la viața culturală
- Manifestarea interesului pentru aprofundarea sistematică a diverselor forme de expresie ale artelor plastice

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Utilizarea elementelor de limbaj plastic

Competențe specifice	Conținuturi
Identificarea elementelor de limbaj, conștientizând utilizarea lor ca formă de expresie plastică	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elementele de limbaj plastic – punctul, linia, pata, „alfabetul plastic” <ul style="list-style-type: none"> ○ noțiuni introductive ○ punctul, ipostaze ale punctului ○ expresivitatea punctului ▪ Ipstaze ale liniei <ul style="list-style-type: none"> ○ tipuri de linii (activă, pasive, modulată, drepte, curbe etc.) ○ expresivitatea liniei ▪ Ipstaze ale petei (suprafeței) <ul style="list-style-type: none"> ○ modalități de realizare a petei ○ pata valorată în studiul luminii și al umbrei ○ expresivitatea petei în redarea volumului
1.2. Configurarea de structuri plastice intenționate, urmărind gradul de finalizare a acestora	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relații între punct, linie, pată
1.3. Decodificarea realității obiective și transpunerea ei în limbaj specific	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Categoriile de forme – exemple: forme simple-forme complexe, forme spontane-forme elaborate, forme naturale etc. ▪ Modalități de investigare a formelor cu ajutorul mijloacelor specifice studiului ▪ Raporturi valorice în percepția vizuală a formei (relația ton local-treaptă tonală)
1.4. Utilizarea rezultatelor analizei valorilor tridimensionale specifice desenului în propriile studii	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Construcția formei și a spațiului plastic cu ajutorul elementelor de perspectivă ▪ Modalități de utilizare a raportului lumină-umbră în perceperea și în redarea formelor
1.5. Realizarea imaginii plastice în coordonatele specifice bidimensionalului	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relații între punct, linie, pată ▪ Modalități de investigare a formelor cu ajutorul mijloacelor specifice studiului
1.6. Obținerea efectului volumetric și de sugerare a spațialității	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Linia, valoarea și pata – elemente de sugerare a tridimensionalului (lumina, umbra, pasajul)
1.7. Reprezentarea morfologiei interne (arhitectura formei) și externe (atributele formei exterioare)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Modalități de analiză a raportului lumină-umbră în perceperea și în redarea formelor ▪ Modalități de investigare a formelor cu ajutorul mijloacelor specifice studiului ▪ Construcția formei și a spațiului plastic cu ajutorul elementelor de perspectivă
1.8. Identificarea relației lumină-umbră, prin raportare la elementele componente ale formelor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Modalități de analiză a raportului lumină-umbră în perceperea și în redarea formelor

2. Transpunerea elementelor din spațiul real, obiectiv, în spațiul plastic

Competente specifice	Conținuturi
2.1. Decodificarea realității obiective și transpunerea ei în limbaj specific	<ul style="list-style-type: none">▪ Modalități de investigare a formelor cu ajutorul mijloacelor specifice studiului▪ Modalități de obținere a materialității prin valorație▪ Modalități de analiză a raportului lumină-umbră în perceperea și în redarea formelor
2.2. Realizarea spațiului plastic, pornind de la realitatea obiectivă (lumea formelor tridimensionale percepute senzorial-afectiv și mental-constructiv)	<ul style="list-style-type: none">▪ Modalități de investigare a formelor cu ajutorul mijloacelor specifice studiului
2.3. Utilizarea rezultatelor analizei valorilor tridimensionale specifice desenului, în propriile studii	<ul style="list-style-type: none">▪ Raporturi valorice în percepția vizuală a formei (relația ton local-treaptă tonală)
2.4. Sintetizarea formelor naturale în forme structurale, geometrice	<ul style="list-style-type: none">▪ Categoriile de forme – exemple: forme simple-forme complexe, forme spontane-forme elaborate, forme naturale etc.▪ Modalități de investigare a formelor cu ajutorul mijloacelor specifice studiului
2.5. Reprezentarea volumului utilizând scara tonală	<ul style="list-style-type: none">▪ Linia, valoarea și pata – elemente de sugerare a tridimensionalului (lumina, umbra, pasajul)

3. Exprimarea plastică, utilizând materiale, instrumente și tehnici specifice artelor plastice

Competente specifice	Conținuturi
3.1. Reprezentarea volumului utilizând scara tonală	<ul style="list-style-type: none">▪ Raporturi valorice în percepția vizuală a formei (relația ton local-treaptă tonală)
3.2. Sugerarea materialității și a texturii	<ul style="list-style-type: none">▪ Modalități de obținere a materialității prin valorație

CONȚINUTURI

- Elementele de limbaj plastic – punctul, linia, pata, „alfabetul plastic”
 - noțiuni introductive
 - punctul, ipostaze ale punctului
 - expresivitatea punctului
- Ipstaze ale liniei
 - tipuri de linii (activă, pasive, modulată, drepte, curbe etc.)
 - expresivitatea liniei
- Ipstaze ale petei (suprafeței)
 - modalități de realizare a petei
 - pata valorată în studiul luminii și al umbrei
 - expresivitatea petei în redarea volumului
- Relații între punct, linie, pată
- Raporturi valorice în percepția vizuală a formei (relația ton local-treaptă tonală)
- Linia, valoarea și pata – elemente de sugerare a tridimensionalului (lumina, umbra, pasajul)
- Modalități de investigare a formelor cu ajutorul mijloacelor specifice studiului
- Categoriile de forme – exemple: forme simple-forme complexe, forme spontane-forme elaborate, forme naturale etc.
- Modalități de analiză și de utilizare a raportului lumină-umbră în perceperea și în redarea formelor
- Construcția formei și a spațiului plastic cu ajutorul elementelor de perspectivă
- Modalități de obținere a materialității prin valorație

SUGESTII METODOLOGICE

În parcurgerea temelor plastice specifice studiului formelor și desenului, se va urmări îmbinarea exercițiului individual cu demonstrația practică și cu explicația. Toate demersurile metodologice vor fi dublate de conversația euristică, în scopul asigurării feed-back-ului, precum și de exemplificarea pe creațiile diversilor artiști a demersurilor intenționate.

Se vor avea în vedere tipuri de exerciții, precum:

- exerciții de generare a elementelor de limbaj – punct, linie, suprafață;
- exerciții de valorificare a posibilităților de expresie a elementelor de limbaj;
- exerciții de compunere a suprafeței cu ajutorul elementelor de limbaj;
- exerciții de studiere a proporțiilor formelor naturale, geometrice, simple, complexe etc.;
- exerciții de figurare a relației cantitative dintre lumină și umbră;
- exerciții de studiu al formelor și al proporțiilor, în funcție de deformările perspective;
- exerciții de expresivizare a formelor și a volumelor;
- exerciții pentru redarea materialității obiectelor, a structurilor și a texturilor.